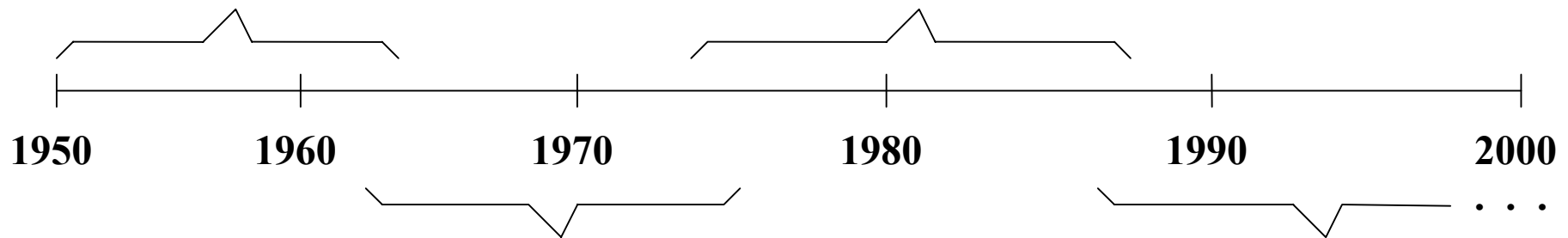

1 Úvod

1.1 Vlastnosti programového vybavení (SW)

- dávkové zpracování
- omezená distribuce
- zakázkový SW

- distribuované systémy
- vestavěná „intelligence“
- laciný HW
- vliv zákazníka

- víceuživatelské prostředí
- práce v reálném čase
- databáze
- **produkční SW**

- výkonné stolní počítače
- OO technologie
- paralelní výpočty
- umělá inteligence
- Internet, WWW

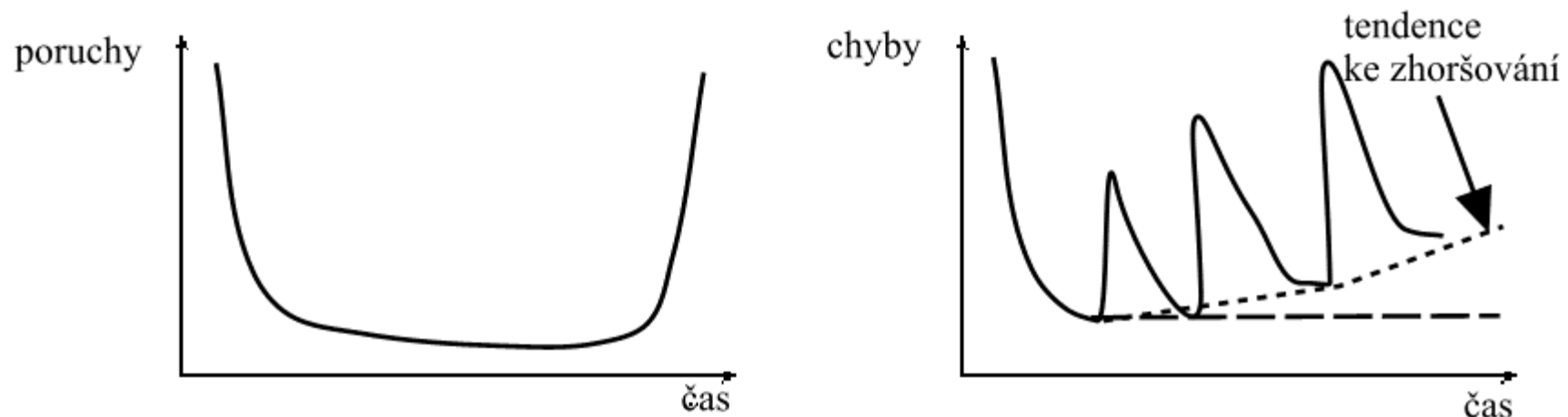
I - málo systematických metod, kdo SW vyvinul, ten i udržoval

II - růst výkonnosti HW, **SW jako výrobek**, problém údržby, **krize SW**

III - PC a WS, růst počtu distribucí, prodej SW předbíhá prodej HW

IV - zesilují problémy spojené se SW (schopnost využít potenciálu HW, růst požadavků na nové programy, neschopnost údržby)

- **Programové vybavení zahrnuje:**
  - počítačové programy,
  - datové struktury,
  - dokumentace.
- **Vlastnosti SW:**
  - vyvíjí se, není vyráběn v klasickém smyslu,
  - neopotřebovává se (ale zhoršuje), neexistují „náhradní díly“

- je spíše budovaný na zakázku než sestavovaný z existujících dílů
- hledání metod *opakovaného použití* (reusability) - knihovny, OO přístup, technologie založené na komponentách

- **Generace programovacích jazyků**
  - strojově-orientované (2G),
  - vyšší programovací jazyky (3G),
  - neprocedurální jazyky (4G).
- **Typy programů**
  - různá hlediska klasifikace, možné členění:
    - Systemový SW** - slouží jiným programům (jádro operačního systému, překladač, ...).
    - SW pro práci v reálném čase** - typicky sběr dat+analýza+řízení, rozhodující je časové omezení odezvy (řízení technologických procesů).
    - Firemní programy (business software)** - interakční, víceuživatelské, databázová technologie, velké objemy dat. Přejchod od jednotlivých programů k integrovaným systémům, součástí nebo nadstavbou často programy a systémy na podporu rozhodování.
    - SW pro VTV** - programy na podporu složitých výpočtů různých vědních oborů (předpověď počasí, návrh plošných spojů, ...).
    - SW z oblasti umělé inteligence** - nenumerické algoritmy k řešení složitých problémů (expertní systémy, rozpoznávání, neuronové sítě, ...).
  - dávkové/interakční - s grafickým/textovým rozhraním, ...

- **Krise SW**

- **60. léta - růst výkonnosti HW → požadavky na rozsáhlé systémy**
- **techniky návrhu malých systémů, špatné odhady, špatně udržovatelné programy, slabá výkonnost**
  - ⇒ **SW v krizi, cena HW ↓, cena SW↑**
  - ⇒ **potřeba lepších metod, technik a nástrojů (obsah pojmu softwarové inženýrství).**
- **Problémy:**
  1. **špatné odhady doby řešení a nákladů (plánování a řízení projektu)**
  2. **nedostatečná produktivita vývojářů SW (nástroje)**
  3. **nízká kvalita programů (význam systematických opatření k zajištění kvality)**
  4. **obtížná udržovatelnost (dokumentace, CASE).**
- **Příčiny:**
  - **v povaze SW - kvalita dána kvalitou jediného kusu i při velkých distribucích, odstraňování chyb**
  - **v lidech - nekompetentní (v oblasti SW) manažeři, konzervativní praktici, rozptyl produktivity programátorů (1:28), problémy v komunikaci vývojář - zákazník**

- **SW mýty:**

***mýty managementu:* tlak rozpočtu, času, kvality**

„Moji lidé přece mají moderní vývojové nástroje; kupujeme jim nejnovější počítače.“

- rozhodující význam výkonného vývojového prostředí (SW)

„Jestli se dostaneme s projektem do skluzu, přijmeme další programátory a doženeme to.“

- Brooksův zákon:

„Přidání lidí ke zpožděnému SW projektu zvýší jeho zpoždění.“

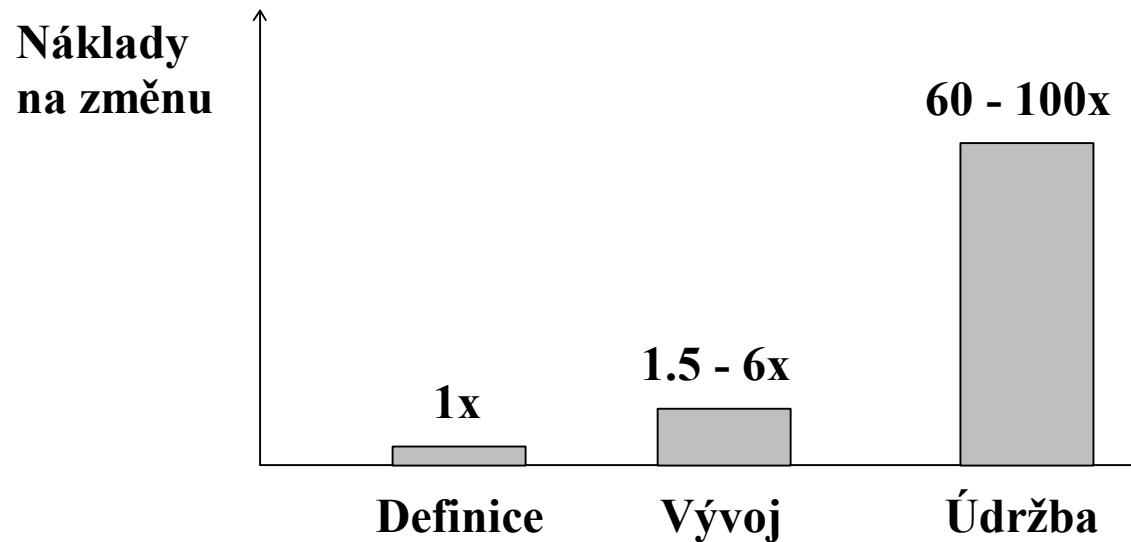
***mýty zákazníka:* chybná očekávání → nespokojenost s vývojářem**

„Obecná specifikace cílů je dostatečná k tomu, aby se začaly psát programy.“

- formální a detailní specifikace je podstatná → význam komunikace zákazník-vývojář

„Požadavky na projekt se neustále mění, ale změnám se lze snadno přizpůsobit, protože SW je pružný.“

- vliv změn je závislý na fázi zavedení

mýty praktika:

„Náš úkol skončí, jakmile napíšeme program a uvedeme ho do provozu.“

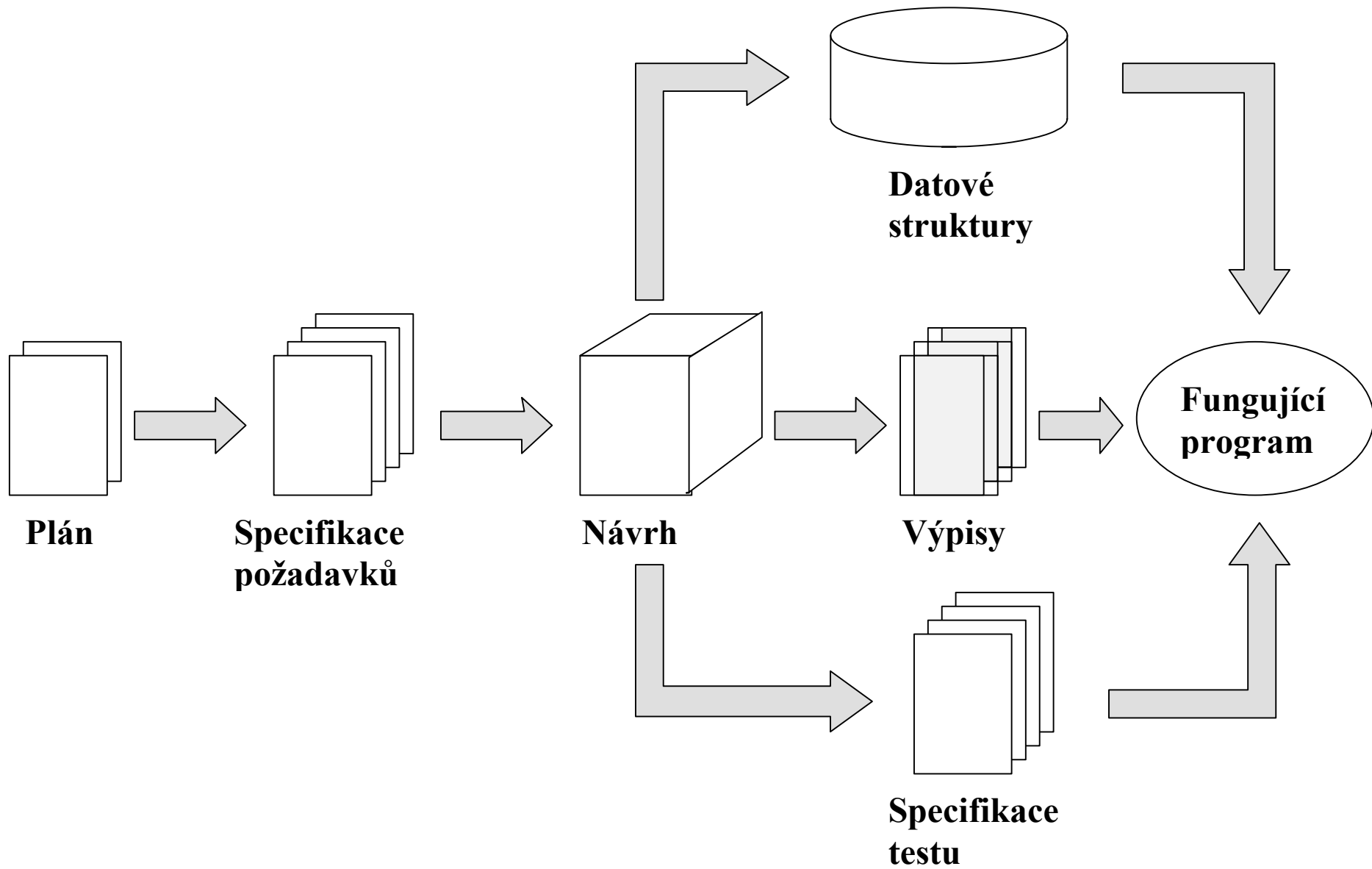
- 50 - 70% úsilí bude spotřebováno po prvním dodání programu zákazníkovi

„Dokud neuvedu program do chodu, nemám možnost posoudit jeho kvalitu.“

- techniky posuzování a oponentur lze aplikovat už v počátcích projektu

„Jediným výsledkem úspěšného projektu je fungující program.“

- fungující program je pouze část tzv. SW konfigurace

1.2 Předmět softwarového inženýrství

Podmínky formování disciplíny - krize SW

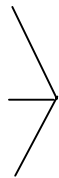
Fritz Bauer (1969 konference sponzorovaná vědeckým výborem NATO k problematice softwarového inženýrství):

„Stanovení a používání spolehlivých inženýrských principů za účelem získat ekonomicky SW, který je spolehlivý a pracuje efektivně na reálných počítačích.“

Systematický přístup k vývoji SW, provozování, údržbě a nahrazování starého SW.

- Zahrnuje:

- metody
- nástroje
- procedury

- pro manažera podpora řízení vývoje
- pro praktika základ efektivního vývoje kvalitních a udržitelných programů

Metoda - „Jak na to“ - plánování a odhady projektu, analýza požadavků, návrh datových struktur, struktury programu, kódování, testování, údržba → notace + kritéria vyhodnocení kvality.

Nástroj - automatizovaná/poloautomatizovaná podpora metod CASE - integrované nástroje (HW, SW, databáze).

Procedura (metodologie, metodika) - posloupnost aplikace metod a požadovaných výstupů (deliverables), řídicích kroků k zajištění kvality a koordinace, milníky

- **Softwarové inženýrství se zabývá programovými systémy vyvíjenými týmem**
⇒ **technické + netechnické aspekty**

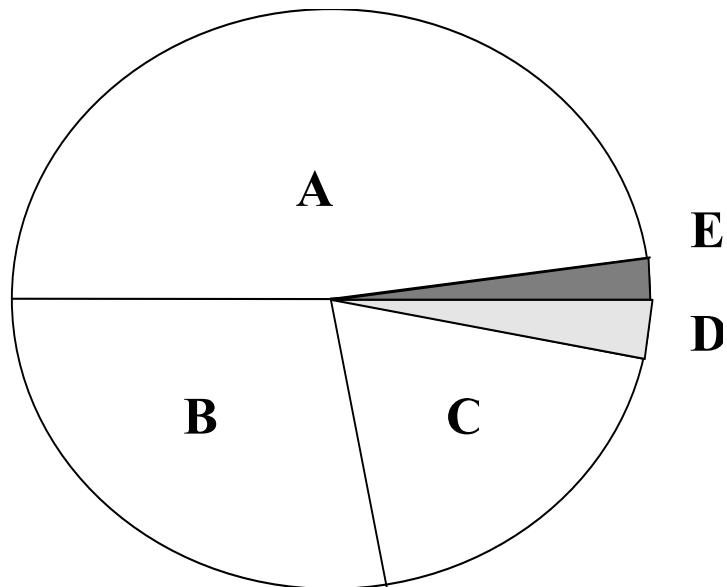
Softwarové inženýrství učí, jak se vyvarovat budoucích chyb, ne jak je řešit.

- **softwarové inženýrství jako disciplína a jako proces**

Čím se vyznačuje dobrý SW?

? „Pracuje, jak chce uživatel.“ ?

**funkčnost + udržitelnost + spolehlivost + efektivní + vhodné
uživatelské rozhraní**

A - dodán, nikdy úspěšně nepoužit (\$3.2 mil. - 47%)

B - zaplaceno, ale nedodáno (\$1.95 mil. - 29%)

**C - použit s rozsáhlými změnami nebo později nepoužito
(\$1.3 mil. - 19%)**

D - použit po úpravách (\$0.198 mil- 3%)

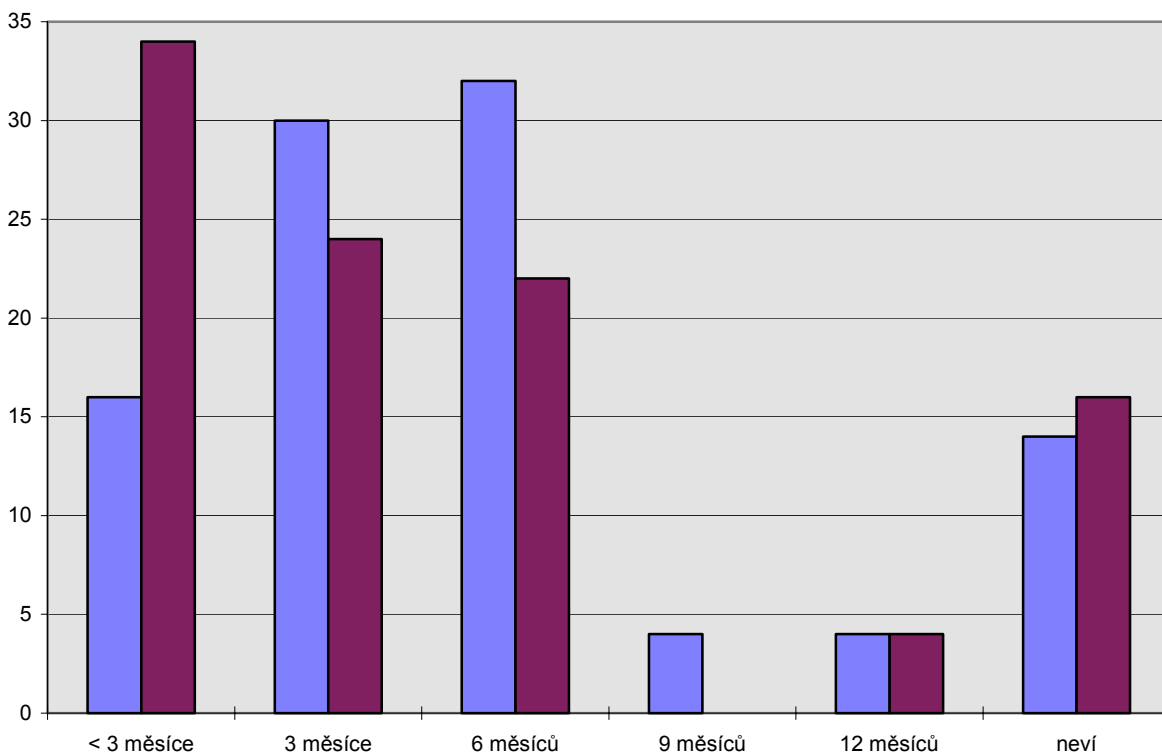
E - použit beze změny (\$0.119 mil. - 2%)

- Delloite & Touche - celosvětový průzkum trhu s informačními technologiemi (1996):

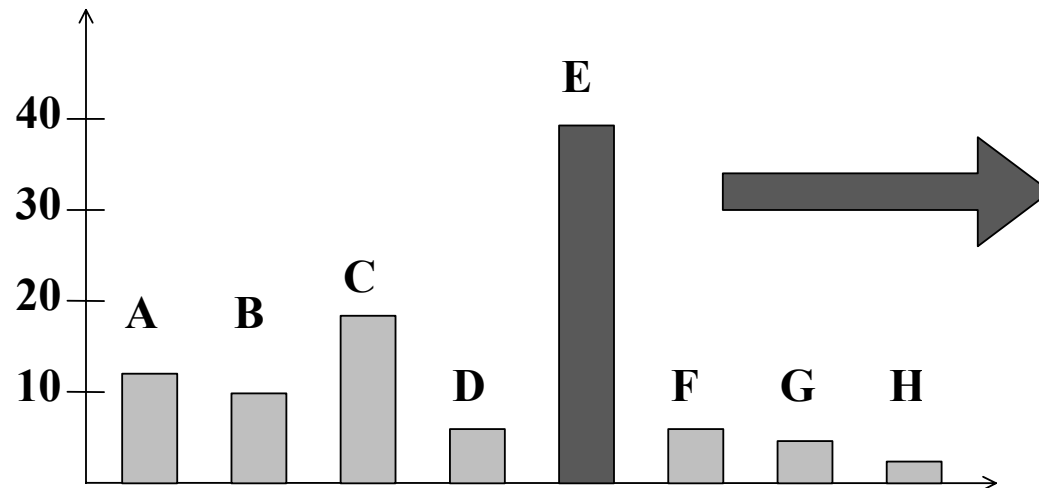
- oblast aplikací

oblast	zakázky [%]	komerční [%]
svět	43	57
ČR	44	56

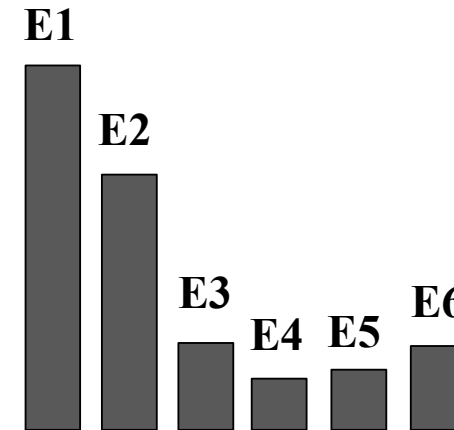
- Zkracování doby mezi uváděním nových verzí

Činnosti při údržbě programů:

- A - havarijní opravy**
- B - rutinní odstranění chyb**
- C- změna vstupů, souborů**
- D - změna OS, HW**
- E - úpravy pro uživatele**
- F - zlepšení dokumentace**
- G - zlepšení efektivity kódu**
- H - jiné**

- E1 - nové sestavy (40.8%)**
- E2 - přidaná data (27.1%)**
- E3 - jiný formát sestav (10%)**
- E4 - sloučení sestav (5.6%)**
- E5 - konsolidace sestav (6.4%)**
- E6 - jiné (10.1%)**